

Referat af bestyrelsesmøde i Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

*Tirsdag d. 4. februar 2025, Kl. 8-13, FVST stationsparken 31-33, Glostrup.
Mødelokale E02*

Deltagere: Axel Kornerup Hansen (formand), Birgitte Kousholt, Lotte Martoft, Cathrine Juel Bundgaard, Peter Bollen, Terje Svingen, Erwin Roggen (deltog kl. 8-12, online), Tom Bengtsen, Louise Stab Bryndum (online), Rasmus Normann Nielsen (ref.)

Danmarks 3R-Center:

1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Dagsorden blev godkendt.

2. Møde med minister og aftalekreds

Tom Bengtsen informerede fra møde i aftalekredsen - herunder fødevareministeren - bag seneste dyrevelfærdsaftale, idet Tom var blevet inviteret til at give en kort præsentation af forsøgsdyrsområdet i Danmark og Danmarks 3R-Center. Tom Bengtsen havde fornemmet en stor interesse for emnet blandt flere af mødets deltagere.

Ministeren havde ved afslutningen af mødet bedt Tom om at levere et skriftligt indlæg til ministeren om, hvordan forsøgsdyrsområdet efter Danmarks 3R-Centers mening kan forbedres uden nødvendigvis at tilføre området flere penge.

Tom Bengtsen informerede bestyrelsen om, at sekretariatet allerede havde planlagt et idéudviklingsmøde herom, som skal munde ud i skrivelsen til ministeren.

Bestyrelsen gav deres besyv med i forhold til tiltag, som kan præsenteres for ministeren. Bestyrelsen påpegede, at en forøgelse af forskningsmidler på 3R-området er essentielt for at fremskynde en forbedring af forsøgsdyrsområdet – ikke nødvendigvis til uddeling af Danmarks 3R-Center, men eksempelvis allokering af midler til det specifikke forskningsområde (3R) hos Innovationsfonden. Dog vil en mindre styrkelse – eller i det mindste en indeksregulering - af forskningsmidlerne, som 3R-centeret uddeler på vegne af

ministeren, være naturlig, idet beløbet på 1,5 millioner kroner har været konstant siden første uddeling i 2014.

En styrkelse af sekretariatet er også nødvendig for at en helhjertet indsats kan udføres i forhold til bestyrelsens nye vision om en forsøgsdyrsfri fremtid. Særlig arbejdet med ANFREES¹, som netop skal bidrage til en større anvendelse af dyrefri metoder blandt landets forsøgsdyrsbrugere, vil gøre en tilførsel af arbejdskraft til sekretariatet nødvendig.

Axel Kornerup Hansen præsenterede en idé til, hvordan Danmarks 3R-Center i forbindelse med det kommende danske EU-formandskab kan sætte øget fokus på forsøgsdyrsområdet – nemlig en udstilling om arbejdet med 3R etableret i samarbejde med andre aktører på forsøgsdyrsområdet, som fx universiteter og medicinalvirksomheder. Under hele formandsperioden kan udstillingen fremvises på skift i fx København, Odense og Aarhus.

Sekretariatet vil præsentere idéen for Veterinærdirektør Charlotte Wilstrup, som har efterspurgt idéer til initiativer relateret til EU-formandskabet.

○ **Potentielle nye interessenter til Danmarks 3R-Center?**

Behovet for flere ressourcer til 3R-centeret er blevet højaktuel efter, at LEO Pharma sidste år trak deres støtte til 3R-centeret, idet virksomheden har udliciteret deres forsøgsdyrsbrug.

Det besluttedes derfor, at sekretariatet udarbejder en præsentation om 3R-centerets arbejde og fremtidsplaner, som kan fremvises på møder med potentielle interessenter.

Det besluttedes også, at sekretariatet forsøger at lave en række aftaler med sådanne.

Der var enighed om, at en repræsentant fra både sekretariat og bestyrelse deltager i møderne.

3. ANFREES

Sekretariatet gav en status på pilotprojektet. Bestyrelsen ytrede opbakning hermed, hvorfor arbejdet fortsættes.

¹ ANFREES er en hjemmesideløsning, som skal guide forsøgsdyrsbrugere til forskere/forskningsgrupper/virksomheder med kompetencer inden for dyrefri metoder for at blive klogere på, hvorvidt et givent forskningsspørgsmål kan besvares uden brug af dyr.

Det besluttedes, at sekretariatet udarbejder en præsentabel udgave af ANFREES samt en projektplan herfor, som kan inkluderes i præsentationen af 3R-centerets arbejdsopgaver og fremtidsplaner, som skal præsenteres for potentielle interessenter.

Det diskuteredes, at en projektplan for ANFREES skal tage højde for potentielle problemer relateret til projektet, ligesom det bemærkedes, at en brugertest tidligt i udviklingsfasen af ANFREES nok er en god idé.

Det besluttedes, at sekretariatet fremviser præsentationen på næste bestyrelsesmøde (1. april 2025).

4. Præsentation 3R på Ph.d.-kursus

Danmarks 3R-Center havde modtaget en henvendelse fra Julien Colombani fra Københavns Universitet om, hvorvidt 3R-centeret har mulighed for at præsentere 3R og 3R-centeret på Ph.d.-kurset "Using animal models in your research" den 14. marts 2025.

Det blev besluttet, at Tom Bengtsen gerne holder oplægget.

5. Ny supplerende 3R-pris

På seneste bestyrelsesmøde havde bestyrelsen besluttet, at man kunne tænke sig at uddele en pris, som i højere grad end den traditionelle 3R-pris, der har fået form af en ærespris, kan tildeles forskere, der er på et tidligere stadie i karrieren.

Det besluttedes, at Danmarks 3R-Center bibeholder den oprindelige 3R-pris, men at den ikke nødvendigvis uddeles hvert år. Det skal være muligt, at der kan nomineres til prisen hen over hele året. Prisen uddeles skal som vanligt uddeles på 3R-symposiet.

Det besluttedes, at Danmarks 3R-Center hvert år også skal uddele en ny pris – nemlig Danmarks 3R-Centers Forskningspris. Prisen tildeles en person på baggrund af en nyere publiceret artikel relateret til et projekt, hvori en særlig 3R-indsats er blevet ydet.

Sekretariatet etablerer en side herfor på 3R-centerets hjemmeside, hvorpå man kan læse nærmere om kriterierne for prisen samt oplysninger om, hvordan man nominerer sig selv eller en kollega til prisen.

Sekretariatet vil snarest muligt præcisere kriterierne og derefter påbegynde promovningen af prisen.

6. Symposium 2024

Bestyrelsen ytrede stor tilfredshed med seneste symposium, hvilket stemmer godt overens med den tilfredshedsundersøgelse, som sekretariatet har udført blandt symposiets deltagere.

Bestyrelsen bemærkede, at de mange medbragte posters samt muligheden for også at præsentere dem, som en del af programmet, havde været yderst positivt. Dog diskuteredes det, at placeringen af de mange posters skal forsøges forbedret på dette års symposium.

Sekretariatet vil - i det omfang det er muligt - tage højde for de mange konstruktive kommentarer og idéer, sekretariatet har modtaget i forbindelse med tilfredshedsundersøgelsen, i forbindelse med planlægningen af dette års symposium

7. Symposium 2025

Sekretariatet kunne fortælle, at man havde foretaget en foreløbig bookning af Radisson Blu på Amager den 12.-13. november 2025 til afholdelse af årets 3R-symposium. Der er dog nogle uafklarede spørgsmål relateret til conferencefaciliteten, som muligvis i 2025 ikke længere være at finde blandt de faciliteter, som statsinstitutioner kan anvende til afholdelse af konferencer. Sekretariatet følger sagen og giver bestyrelsen besked, når en afklaring foreligger.

Efterfølgende diskuteredes mulige oplægsholdere og emner for symposiet.

Sekretariatet følger op på forslagene og giver en status på planlægningen på kommende bestyrelsesmøde (1. april).

Det besluttedes, at Cathrine Juel Bundgaard og Terje Svingen skal fungere som moderatorer på symposiet.

Idet det aktuelle EU-projekt ONTOX arbejder med risikovurdering af kemikalier uden brug af forsøgsdyr, og Erwin Roggen – bestyrelsesmedlem i 3R-centeret – oven i købet har en central rolle i projektet, er det et højrelevant projekt at præsentere på 3R-symposiet. Det giver samtidig mulighed for, at projektet kan yde økonomisk støtte til afholdelsen af symposiet. Bestyrelsen ytrede efter en kort diskussion herom opbakning til, at EU/ONTOX kan støtte afholdelsen af symposiet, idet EU/ONTOX ikke har et produkt at sælge og

Danmarks 3R-Center derfor ikke kan komme i et afhængighedsforhold, som det kunne have været tilfældet ved at lade en kommerciel virksomhed støtte afholdelsen af symposiet.

8. Lisbeth E. Knudsens artikel: "Replacement af dyreforsøg i DK- går det godt?"

Bestyrelsen diskuterede artiklen med henblik på inspiration i arbejdet med dyrefri metoder.

9. Arbejdsgruppe vedr. kriterier for vurdering af 3R-forskningsmiddelansøgninger

Det besluttedes, at det var tid til at gennemgå både proces og kriterier relateret til vurderingen af de årlige 3R-forskningsmiddelansøgninger, som efterhånden har flere år på bagen. der ytrede bl.a. ønske om at opgradere ansøgningskemaet samt tilføje et felt hertil, hvori ansøger skal angive sin hypotese.

Det besluttedes, at Terje Svingen og Birgitte Kousholt kigger nærmere herpå og udarbejder et forslag til forbedringsmuligheder, som skal diskuteres på et kommende bestyrelsesmøde.

10. Culture of Care

Grundet sin rolle i det svenske nationale udvalg gav Lotte Martoft en præsentation af et materiale, som det svenske 3R-center har udviklet om *Culture of Care*, som via nogle scenarier, der kan opstå på arbejdspladsen/forsøgsdyrsfaciliteten, kan anvendes til at diskutere *Culture of Care* (materialet kan findes her:

<https://www2.jordbruksverket.se/download/18.54fd3ba218e9c932990877b/1712213170007/ovr681.pdf>).

Der var enighed om i bestyrelsen, at man også i Danmark kan have glæde af materialet, hvorfor Danmarks 3R-Center vil gøre landets forsøgsdyrsfaciliteter opmærksomme på materialet.

Det overvejes at lade materialet oversætte til dansk.

11. Arbejdsfordeling mellem sekretariat og bestyrelse

Bestyrelsen diskuterede arbejdsfordelingen bestyrelse og sekretariat imellem.

Der var enighed om, at det fortsat primært er sekretariatet, der udfører arbejdet i Danmarks 3R-Center, ligesom det er bestyrelsen, som sætter retningen herfor. Der var også enighed om, at centerets budgetoverholdelse er sekretariatschefens ansvar, hvorfor det er sammes ansvar at prioritere 3R-centerets ressourcer under hensyntagen til bestyrelsens overordnede prioriteter - herunder Danmarks 3R-Centers vision og mission.

Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer:

12. Dyrevelfærdsorganernes Samarbejdsforum

Sekretariatet refererede fra seneste møde i hvad, der nu kaldes Dyrevelfærdsorganernes Samarbejdsforum (5. november 2024), hvorpå man diskuterede en ny måde at samarbejde myndighederne (Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer og Dyreforsøgstilsynet) og landets dyrevelfærdsorganer imellem. På mødet blev det foreslået – fordi den løbende kontakt er vigtig - at man ud over at holde de traditionelle to møder årligt, skal stræbe efter også at afholde to kortere online-møder, hvor alle medlemmer af landets dyrevelfærdsorganer er velkomne og ikke blot medlemmerne af DVO samarbejdsforum.

På onlinemøderne kan et specifikt (mindre) emne tages op i form af en kort præsentation og en efterfølgende diskussion herom.

Det påpegedes, at det er vigtigt, at bestyrelsesmedlemmer² (medlemmer af det nationale udvalg) er tilstede, ligesom det er vigtigt, at repræsentanter fra både Dyreforsøgstilsynet og sekretariatet deltager.

Det er sekretariatet, der arrangerer møderne, men det vil foregå i dialog med DVO Samarbejdsforum. Det vil være logisk, at lade et medlem af DVO Samarbejdsforums styre møderne. Alle medlemmer af et dyrevelfærdsorgan i Danmark er meget velkomne til at foreslå et emne for et onlinemøde.

Sekretariatet vil påbegynde planlægningen af et onlinemøde, som forventes afholdt i foråret.

² Det er i øjeblikket Lotte Martoft og Peter Bollen, der er det nationale udvalgs repræsentanter i DVO Samarbejdsforum.

13. DVO-Årsmøde d. 12. juni

Sekretariatet informerede om, at DVO Årsmødet afholdes hos Lundbeck i Valby den 12. juni.

Sekretariatet præsenterede desuden de idéer, som var udsprunget af seneste møde i DVO Samarbejdsforum. Bestyrelsen fandt særligt følgende emner relevante at beskæftige sig med på årsmødet:

- Hvordan DVO'erne kan understøtte rådgivning om alternativer?
- Belastningsgrader og humane endepunkter
- Samarbejde med kontraktforskningslaboratorier

Sekretariatet påbegynder planlægningen med nævnte temaer in mente.

Det blev desuden diskuteret, hvorvidt opsamlingen på DVO-mødets workshop kan gribes an på anden vis end den sædvanlige, hvor den enkelte gruppe på tur fremlægger, hvad man har diskuteret. Sekretariatet vil forsøge at finde på en alternativ måde, som kan styrke den del af mødet.

14. Sekretariatet orienterer

Sekretariatet orienterer om emner af relevans for bestyrelsen

- **Årsrapport status**

Sekretariatet informerede om, at Danmark 3R-Centers Årsrapport 2024 forventes publiceret på hjemmesiden omkring 1. marts. Der vil desuden blive udsendt en trykt version til landets dyrevelfærdsorganer m.fl.

- **Togeth3R webinar serie om dyrefri metoder**

Sekretariatet kunne fortælle, at man i The Togeth3R Consortium, hvoraf Danmarks 3R-Center deltager med en række andre europæiske 3R-centre havde arrangeret en webinar-række om dyrefri metoder inden for nedenstående temaer:

- *Infection/Immunity: Wednesday 26 February – Rachel Tanner (NC3Rs), Sina Bartfeld (Charité 3R), Anna Niarakis (FC3R).*
- *Oncology: Wednesday 5 March – Sanae El Harane (Swiss 3RCC), Deepali Pal (NC3Rs), John Greenman (NC3Rs).*

- *Neuroscience: Wednesday 12 March – Selina Wray (NC3Rs), Ivan Nalvarte (Swedish 3Rs Center), Dmitri Rusakov (NC3Rs).*
- *Cardiovascular: Wednesday 19 February or Wednesday 19 March – Fabien Kawecki (FC3R) is available on 19 February and Milica Radisic (Charité 3R) is available on 19 March.*

Sekretariatet vil straks påbegynde promoveringen af webinar-rækken.

- **Nationale og internationale møder**

Kommende møder/arrangementer med relevans for 3R-centeret/Udvalget

- *Microphysiological systems (MPS) world summit, 9.-15. Juni 2025, Bruxelles*
- *WC13, World Congress on alternatives and animals use in the life sciences, 31. August-4. September 2025, Rio de Janeiro*

Se i øvrigt: <https://norecopa.no/meetings/webinars-and-meetings-calendar>

15. Ideer til kommende arbejdsopgaver for Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

Bestyrelsen og sekretariatet kan spille ind med ideer

Dette punkt blev flyttet til næstkommende bestyrelsesmøde.

16. Eventuelt

Intet at bemærke.